

Fonetika

téma:
souhlásky

10. hodina
2.12.2019

GRAFÉM B

OKLUZIVA

[b], znělá bilabiální okluziva orální

Distribuce

Konsonant [b] se vyskytuje

- vždy po pauze: *bater* [bɛ'tɛr] „tlouci“, *beleza* [bɛ'lezɔ] „krása“;
- vždy po nazální okluzivě [m], která se v tomto postavení realizuje velmi oslabeně: *ambos* [ɛ^mbu] „oba“, *pombo* [põ^mbu] „holub“.

SPIRANTA

[β], znělá bilabiální spiranta orální⁴⁴

Distribuce

Konsonant [β] má tendenci vyskytovat se stále častěji

- v intervokalickém postavení: *cabo* [ˈkaβu] „mys“, *lobo* [ˈloβu] „vlk“;
- před likvidou: *lubrificante* [luβrifi'kẽⁿtɛ] „mazadlo“, *abrir* [ɐβrir] „otevřít“; *oblongo* [ɔ'βlõⁿgu] „protáhlý“, *ablativo* [ɐβlɛ'tivu] „ablativ“.

GRAFÉM C

FRIKATIVA
CE, CI

príncipe ['přínsipɪ] „|

– [ɛu] *céu* ['sɛu] „nebe“,

OKLUZIVA
CA, CO, CU, C+souhláska

faca ['fakɐ] „nůž“.

concha ['kõnʃɐ] „mušle“;

acreditar [ɛkriði'tar] „uvěřit“, „hodit“.

curso ['kursu] „kurs“

GRAFÉM Ç

FRIKATIVA

, *ondulação* [õⁿdulɐ'sẽũ(ɾ)] „vlnění“.

GRAFÉM D

OKLUZIVA

[d], znělá apikodentální okluziva orální

Distribuce

Konsonant [d] se vyskytuje

- vždy po pauze na začátku slova: *domar* [du'mar] „krotit“, *dentro* [dē'tru] „uvnitř“;
- vždy po nazální okluzivě [n], která se v tomto postavení realizuje velmi oslabeně: *andar* [ē'dar] „poschodí“, *vender* [vē'der] „prodávat“;
- po laterální artikulaci [ɫ]: *caldo* [kaldu] „vývar“, *fralda* [fraldɐ] „plena“.

SPIRANTA

[ð], znělá alveodentální spiranta orální⁴⁵

Distribuce

Konsonant [ð] má tendenci vyskytovat se stále častěji

- v intervokalickém postavení: *ida* [iðɐ] „cesta“, *espada* [iʃpaðɐ] „meč“;
- před likvidou: *quadro* [kwaðru] „obraz“, *pedra* [peðrɐ] „kámen“.

GRAFÉM F

[f], neznělá labiodentální frikativa

Distribuce

Konsonant [f] se vyskytuje

- v intervokalickém postavení: *estufa* [iʃ'tufə] „skleník“, *café* [kə'fɛ] „káva“;
- na počátku slabiky po souhlásce: *alfinete* [aʎfi'neti] „špendlík“, *confuso* [kõ'fuzu] „zmatený“;
- na začátku slova: *fome* ['fomi] „hlad“, *faca* ['fakə] „nůž“.

GRAFÉM G

FRIKATIVA
GE, GI

ː, *agitação* [ɐʒitɐ'sẽũ(ŋ)]
ː, *auge* ['auʒi] ; *giz* ['ziʃ]

OKLUZIVA
GA, GO, GU, GUE, GUI

[g], znělá velární okluziva orální

Distribuce

Konsonant [g] se vyskytuje

- vždy na začátku slova: *guia* ['giɐ] „průvodce“, *gado* ['gaðu] „dobytek“;
- vždy po nazální okluzivě [ŋ], která se v této pozici realizuje velmi oslabeně: *longo* ['lõŋgu] „dlouhý“, *pingar* [pĩŋgar] „kapat“.

SPIRANTA
aGa

[ɣ], znělá velární spiranta orální⁴⁶

Distribuce

Konsonant [ɣ] má tendenci vyskytovat se stále častěji

- v intervokálním postavení: *agarrar* [ɐɾɐ'raɾ] „chytit“, *o gato* [u'ɾatu] „kočka“;

GRAFÉM H

NEREALIZUJE SE

; *hábito* ['aβitu] „zvyk“;

16° nos [nos] „nos“

GRAFÉM CH

FRIKATIVA – VLASTNÍ
ŠUM

malcheiroso [maʎʃeɪ'rozɐ] „páchnou-

encher [ẽˈʃɛɾ] „naplnit“, *concha* ['kõˈʃɐ] „mušle“;

GRAFÉM J

FRIKATIVA – VLASTNÍ
ŠUM

ɹ: *juventude* [ʒuvēⁿtuðɨ] „mládež“, *já* [ˈʒa] ,

beijar [bɛiˈʒar] „

GRAFÉM K

kafkaesco
kit
kafkiano
ketchup
karaokê
kilo
kiwi
know-how
kardecismo
kart
kaiser
kamikaze
km²
kitchenette
kung fu
krill
kitsch
kantiano

km
kardecista
keep calm
kg
kartódromo
kelvin
kantismo
klaxon
kibutz
kyrie
keynesianismo
kebab
kichute
kantista
keynesiano
kepleriano
kilt
kalio

knob
kala-azar
káon
kartista
kummel
kirsch
kimberlito
kartismo
kaiserista
kaiserismo
kb
kcal
kneippismo
kilobit
krausismo
kieserita
kneippista

GRAFÉM L

FRIKATIVA

[l], znělá apikoalveolární laterální frikativa orální; *sonora*

Distribuce

Konsonant [l] se vyskytuje

- v intervokalickém postavení: *mola* ['mɔlɐ] „pružina“, *calar-se* [kɐ'larsɨ] „mlčet“;
- na počátku slabiky po souhlásce: *Carlos* ['karluʃ] „Karel“, *vislumbrar* [viʒlũ^mbrar] „spatřit“;
- na počátku slabiky po polosamohlásce: *bailar* [bai'lar] „tančit“, *aula* ['aυlɐ] „vyučovací hodina“;
- po souhlásce v rámci jedné slabiky: *pleno* ['plenu] „úplný“, *glória* ['glɔrjɐ] „sláva“;
- na počátku slova: *lua* ['luɐ] „měsíc“, *lume* ['lumɨ] „oheň“.

SILNE LABIALIZOVANÁ

[ɫ], znělá postdorsovelární laterála silně labializovaná; *sonora*

Distribuce

Konsonant [ɫ] se vyskytuje

- po samohlásce na konci slabiky před pauzou: *mal* ['maɫ] „špatně“, *anel* [ɐ'nɛɫ] „prsten“, *geral* [ʒɨ'rɐɫ] „všeobecný“;
- po samohlásce na konci slabiky před jiným konsonantem: *malta* ['maɫtɐ] „parta“, *algodão* [ɐɫgu'dɛũ(ɲ)] „bavlna“.

GRAFÉM LH

[ʎ], znělá palatální laterála orální; *sonora*

Distribuce

Konsonant [ʎ] se vyskytuje

- v intervokalickém postavení: *ilha* [ˈiʎɐ] „ostrov“, *filho* [ˈfiʎu] „syn“;
- na počátku slabiky po pauze: *lhano* [ˈʎɐnu] „upřímný“, *lhaneza* [ʎɐˈneze] „upřímnost“.

GRAFÉM M

OKLUZIVA

[m], znělá bilabiální okluziva nazální; *sonora*

Distribuce

Konsonant [m] se vyskytuje

- v intervokálním postavení: *cama* [ˈkɐmɐ] „postel“, *chamar* [ʃɐˈmar] „volat“;
- na počátku slabiky po konsonantu: *alma* [ˈaɫmɐ] „duše“, *armada* [erˈmaðɐ] „válečné loďstvo“;
- na počátku slabiky po polosamohlásce: *queimar* [kɐjˈmar] „spálit“, *augmentar* [aʊmẽˈtar] „zvýšit“;
- na začátku slova: *mala* [ˈmaɫɐ] „kufr“, *moda* [ˈmɔðɐ] „móda“;
- po Vnas a před konsonanty [p], [b] (tj. takovými, které se realizují na stejném místě jako [m]) se realizuje v podobě silně oslabené bilabiální okluzivy nazální: *campo* [ˈkẽˈpu] „pole“, *lombo* [ˈlõˈbu] „hřbet“.

NAZÁLNÍ SKLUZ

simples [ˈsĩːˈplɨʃ] „prostý“, *carimbo* [kɐˈrĩːˈbu] „razítko“,

som [ˈsõ(ɾ)], *um* [ũ(ɾ)]

GRAFÉM N

OKLUZIVA

[n], znělá alveodentální okluziva nazální; *sonora*

Distribuce

Konsonant [n] se vyskytuje

- v intervokalickém postavení: *cana* ['kɛnɐ] „stéblo“, *anão* [ɐ'nɐũ(ɲ)] „trpaslík“;
- na počátku slabiky po souhlásce: *carne* ['karni] „maso“, *asno* ['aʒnu] „osel“;
- na počátku slabiky po polosamohlásce: *faina* ['fajɲɐ] „dřina“;
- na počátku slova: *nada* ['naðɐ] „nic“, *ninguém* [ni'ɲgɐĩ(ɲ)] „nikdo“;
- na konci slova v některých odborných výrazech: *abdómen* [ab'dɔmɛn] „břicho“, *gérmen* ['ʒɛrɛmɛn] „zárodek“;

NAZÁLNÍ SKLUZ

- po Vnas před konsonanty [t], [d] se realizuje v podobě silně oslabené alveodentální okluzivy nazální: *andar* [ɐ'ndar] „kráčet“, *tentar* [tɛ'ntar] „pokoušet se“;
- po Vnas před frikativami typu [s, z, ʃ, ʒ] se realizuje v podobě **nazálního skluzu**³⁹: *lançar* [lɛ'nsar] „hodit“, *denso* ['dɛ'nsu] „hustý“, *rins* ['Rĩ'ɲ] „ledviny“, *anjo* [ɐ'ɲʒu] „anděl“, *onze* [o'ɔ'zi] „jedenáct“.

GRAFÉM NH

OKLUZIVA

[ɲ], znělá dorsopalatální okluziva nazální; *sonora*

Distribuce

Konsonant [ɲ] se vyskytuje

- v intervokalickém postavení: *sonho* ['soɲu] „sen“, *ninho* ['niɲu] „hnízdo“;
- na počátku slova (velmi omezená frekvence): *nhumbo* ['ɲũ^mbu] „druh divokého afrického býka“;

GRAFÉM P

[p], neznělá bilabiální okluziva orální

Distribuce

Konsonant [p] se vyskytuje

- v intervokálním postavení: *tipo* ['tipu] „typ“, *capa* ['kapə] „plášť“;
- na počátku slabiky po souhlásce: *alpinista* [aɫpi'niʃtə] „horolezec“, *harpa* ['arpe] „harfa“, *crispar* [kriʃ'par] „svraštit“;
- na počátku slabiky po velmi oslabené nazále³⁸: *campo* ['kẽ^mpu] „pole“;
- na začátku slova: *pão* ['pẽũ(ŋ)] „chléb“, *parar* [pə'rar] „zastavit“.

GRAFÉM Q (vždy QUE, QUI)

[k], neznělá velární okluziva orální

pequeno [pi'kenu] „malý“;

[jɛ] *quieto* ['kjetu] „klidný“;

[wɛ] *qualidade* [kweli'daði] „jakost“;

qualificação [kweli'fikãõ] „výběr“;

[wɔ] *quota* ['kwɔtɐ] „podíl“;

GRAFÉM R

JEDNOKMITOVÉ

Alveoláry [r, r]

[r], znělá jednokmitová apikoalveolární vibranta orální; *sonora*

Distribuce

Konsonant [r] se vyskytuje

- v intervokalikickém postavení: *caro* ['karu] „drahý“, *parar* [pə'rar] „zastavit“;
- na konci slova: *mar* ['mar] „moře“, *chamar* [ʃə'mar] „volat“, *pintor* [pĩ'tor] „malíř“;
- na konci slabiky před jiným konsonantem: *carta* ['kartə] „dopis“, *mar-cha* ['mar'ʃə] „pochod“, *margem* ['marʒɐ̃(n)] „(říční) břeh“;
- po některých souhláskách (avšak nikoli po [ʃ], [ʒ] ani po oslabeném [n]) ve skupině typu C + r, nedělitelné a tvořící součást jedné slabiky: *prato* ['pratʊ] „talíř“, *acreditar* [əkri'di'tar] „uvěřit“, *magro* ['maɾʁu] „hubený“, *cobra* ['koβrə] „had“;
- po polosamohláskách: *feira* ['fɛjɾə] „trh“, *tauromaquia* [taʊɾumə'kiɐ] „býčí zápasy“.

VELÁRNÍ NEBO DORSOVELÁRNÍ

Uvulára [ʀ]

[ʀ], znělá vícekmitová velární vibranta; *sonora*

Distribuce

Konsonant [ʀ] se vyskytuje

- v intervokalikickém postavení: *murro* ['muru] „úder pěsti“, *carro* ['karu] „auto“;
- na počátku slabiky po pauze: *rua* ['ruʁ] „ulice“, *rir* ['rir] „smát se“;
- na počátku slabiky po souhláskách [ʃ, ʒ]: *guelra* ['gɛʃrə] „žábry“, *melro* ['mɛʃru] „kos“, *Israel* [iʒrɐ'ʃɛ] „Izrael“;
- na počátku slabiky po velmi oslabené nazále [n]: *honra* ['õʀrə] „čest“, *honrado* [õʀ'raðu] „poctivý“.

[x], neznělá dorsovelární konstriktiva

Distribuce

Konsonant [x] se vyskytuje

- v intervokalikickém postavení: *murro* ['muxu] „úder pěsti“, *carro* ['kaxu] „auto“;
- na počátku slabiky po pauze: *rua* ['xuʁ] „ulice“, *rir* ['xir] „smát se“;
- na počátku slabiky po souhláskách [ʃ, ʒ]: *guelra* ['gɛʃxə] „žábry“, *melro* ['mɛʃxu] „kos“, *Israel* [iʒxɐ'ʃɛ] „Izrael“;
- na počátku slabiky po velmi oslabené nazále [n]: *honra* ['õʀxə] „čest“, *honrado* [õʀ'xaðu] „poctivý“.

GRAFÉM S

[s], neznělá predorsoalveolární frikativa orální

assar [v'sar] „péci“, *passar* [pɐ'sar] ,
insistir [ĩˈsiʃˈtir] „naléhat“;
valsa ['vaʎsɐ] „valčík“, *farsa* ['farsɐ]
sagrado [sɐ'ɣraðu] „posvátný“, *sete* ['seti] „sedm“,

[z], znělá predorsoalveolární frikativa orální

coisa ['kojzɐ] „věc“, *causa*

GRAFÉM S

[ʃ], neznělá prepalatální labializovaná frikativa orální

mestre ['meʃtrɨ] „mistr“, *vespa* ['veʃpe] „vosa“;

na konci slova před neznělým konsonantem slova následujícího: *os pais* [uʃ'paiʃ] „rodiče“.

[ʒ], znělá prepalatální labializovaná frikativa orální

mesmo ['mezmu] „stejně“, *desde* ['dezdi] „od“; *os dois* [uʒ'doiʃ] „oba“.

GRAFÉM T

[t], neznělá alveodentální okluziva orální

Distribuce

Konsonant [t] se vyskytuje

- v intervokalickém postavení: *cativar* [kɛti'var] „uchvátit“, *atacar* [ɛtɛ'kar] „zaútočit“;
- na počátku slabiky po souhlásce: *último* ['uɫtɪmu] „poslední“, *antigo* [ɛ̃^mtiɾu] „starobylý“, *arte* ['artɛ] „umění“, *custar* [kuʃ'tar] „stát“ (o ceně);
- na začátku slova: *tomate* [tu'matɛ] „rajče“, *também* [tɛ̃^mbɛ̃(j)] „také“, *tudo* ['tuðu] „vše“.

GRAFÉM V

[v], znělá labiodentální frikativa

Distribuce

Konsonant [v] se vyskytuje

- v intervokalickém postavení: *lavatório* [lɐvɐ'tɔɾju] „umyvadlo“, *movimento* [muvi'mẽntu] „pohyb“;
- na počátku slabiky po souhlásce: *calvo* ['kaɫvu] „holohlavý“, *árvore* ['arvuɾi] „strom“;
- na počátku slabiky po velmi oslabené nosové souhlásce [ɲ]: *convidar* [kõ̃'vi'ðar] „pozvat“, *invadir* [ĩ̃'vɐ'dir] „vpadnout“;
- na počátku slabiky po polovokálu: *gaivota* [gɐj'vɔtɐ] „racek“;
- na začátku slova: *ver* ['ver] „vidět“, *viver* [vi'ver] „žít“.

GRAFÉM W

workshop

web

walkman

winchester

watt

workaholic

weltanschauung

warrant

walter

www

warrantagem

weber

western

wagneriano

web design

wu

wc

whig

weberiano

wattímetro

windsurfe

wagnerismo

wildiano

warrantar

wulfenita

wurtzita

warrantado

wagnerita

wagnerista

wollastonita

windsurfista

wronskiano

wagneriana

GRAFÉM Y

bullying
layout
sexy
gay
replay
hobby
country
lobby
playboy
spray
motoboy
foyer
voyeurismo
commodity
chantilly
playback
delivery
taylorismo

yakisoba
milady
boy
royalties
lycra
baby
lady
delay
display
canyon
playground
flamboyant
play
voyeur
gays
nylon
joystick
derby

y
royalty
yogurt
yang
ferry
yin-yang
stand-by
curry
dry
yuppie
husky
babysitter
ecstasy
gigabyte
cosplay
medley
cherry
byroniano

yagi
taylorizado
yin
storyboard
rugby
yakuza
fayolismo
penny
kyrie
gateway
keynesianism
o
megabyte
terabyte
keynesiano
toyotismo
cyberbullying
yd

pay-per-view
henry
shimmy
copyright
faraday
gruyère
qwerty
taylorista
caddy
voyeurisme
tyndalização
canyoning
abhenry
harveyizaçã

GRAFÉM Z

[z], znělá predorsoalveolární frikativa orální

z: *urze* ['urzi] „vřes“, *várzea* ['varziɐ] „niva“;
cinza ['siⁿzɐ] „popel“;

ʒ, znělá prepalatální labializovaná frikativa orální

faz ['faʒ] „male“, *faz : mala* ['malɐ] „kufr“

[ʃ], neznělá prepalatální labializovaná frikativa orální

giz ['ʒiʃ] *faz* ['faʃ] „dělá“.

GRAFÉM X

[s], neznělá predorsoalveolární frikativa orální

[eḡ'silju] „pomoc“;

[z], znělá predorsoalveolární frikativa orální

- v intervokalickém postavení: *casa* ['kaze] „dům“, *mesa* ['mezɐ] „stůl“;
- ve skupině *ex-* [iz] před vokálem: *exame* [i'zɛmɨ] „zkouška“, *exemplo* [i'zɛmplu] „příklad“;

[ʃ], neznělá prepalatální labializovaná frikativa orální *deixar* [dɛj'ʃar] „nechat“,

„, *xícara* [ʃikɛɐ] „šálek“;

Slova s X

na začátku uprostřed na konci slova

- xácara;
- xadrez;
- xale;
- xampu;
- xará;
- xarope;
- xenófobo;
- xereta;
- xerife;
- xerocópia;
- xexéu;
- xícara;
- xingar;
- exame;
- exato;
- executar;
- exemplo;
- êxtase;
- extensão;
- máximo;
- óxido;
- pretexto;
- próximo;
- ...
- botox;
- clímax;
- córtex;
- duplex;
- durex;
- fax;
- látex;
- pirex;
- tórax;
- xerox;
- ...

[ʃ], neznělá prepalatální labializovaná frikativa orální

- baixo;
- bruxa;
- enxergar;
- enxerido;
- enxugar;
- faixa;
- frouxo;
- lixo;
- mexer;
- puxar;
- xingar;
- ... **expectativa**;
- **experiente**;
- **explorar**;
- **extensão**;
- **extinguir**;
- **extinto**;
- **extrair**;
- **extremo**;
- **texto**;
- **textual**

[z], znělá predorsoalveolární frikativa orální

- exagero;
- exame;
- exato;
- exausto;
- executar;
- exemplo;
- exhibir;
- êxito;
- exorcizar;
- exótico;
- ...

REALIZACE KS

anexo;
asfixia;
axila;
complexo;
convexo;
fluxo;
maxilar;
reflexão;
reflexo;
tóxico;

SUFIXO, INFIXO, AFIXO